

DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

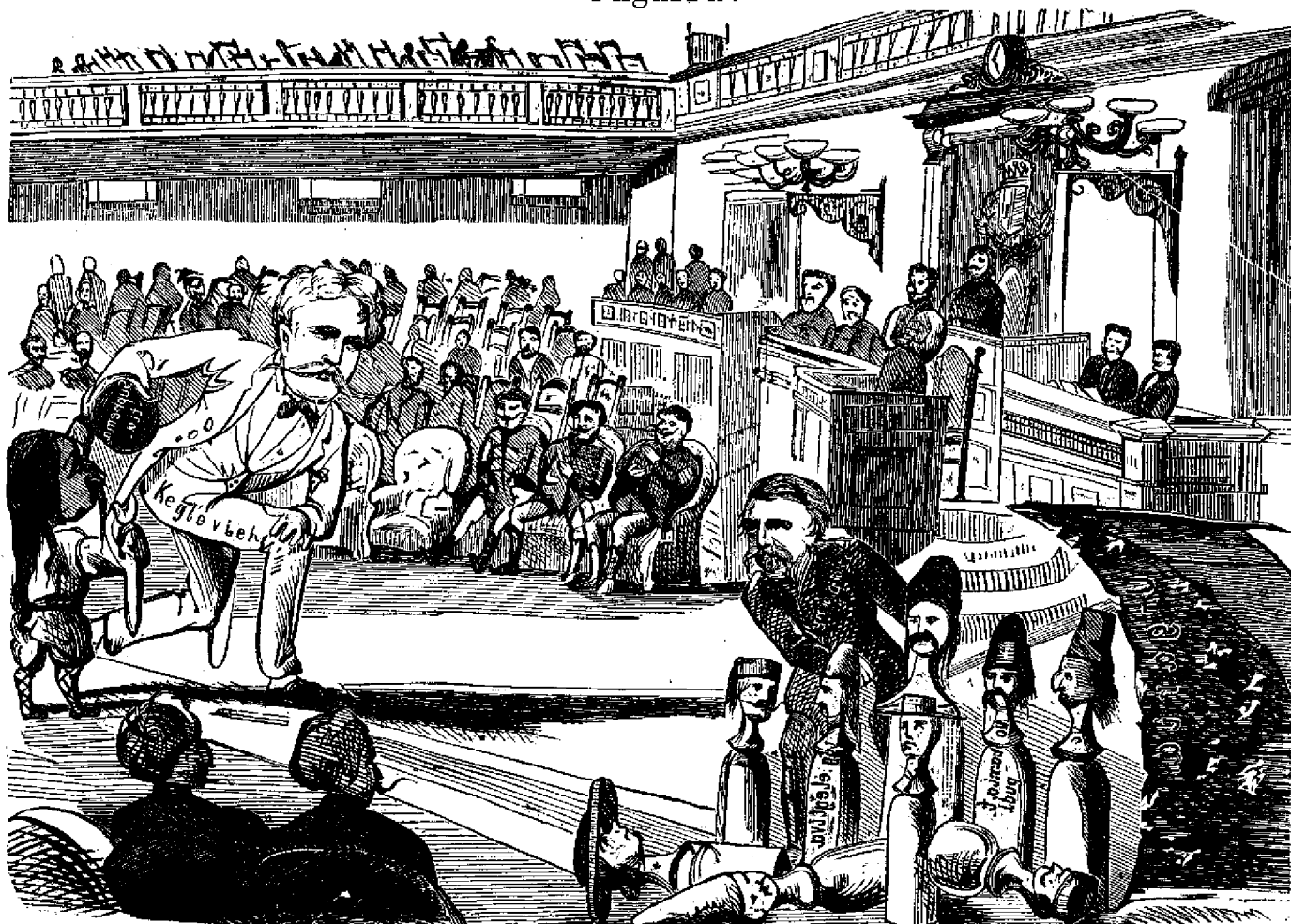
Fóia acést'a ese tóta Marti sér'a,
— dar prenumeratiunile se primescu
in tóte dílele.

Pretinlu pentru Ostranguri'a: pre anu
8 fi. pre 1/2 de anu 4 fi. pre unu tri-
luniu 2 fi. éra pentru Strainetate:
pre anu 10 fi. pre 1/2 de anu 5 fi.
pre unu trilmniu 2 fi. 50 cr. in v. a.
Una esemplarin costa 15 cr.

Tóte síodieniele sí banii de prenu-
meratiune sunt de a se tramite la
Redactiunea diurnalului:
Aradu, Strat'a Teleki-ana, nrulu 27.

Insertiunile se primescu cu 7 cr. de
linia, sí 30 cr. tacse timbrale.

Baronulu BEL'A KEGLEVICH sí activitatea lui in cas'a boieriloru d'in
Ungari'a:

„Gur'a Satului“: mai opresce-te, frate, cà-ci de-i dá totu mereu asiè, — a-poi
ti se-a sparge cosíulu!

Inca odata catra unu deputatu dietalu.

— Cu ocasi'a candu se va presentá in ceren, spre a-si dá ratiociniulu. —

Place-ti 'nalt'a politica?
Sferele mai 'nalti-ti placu?
Inainte, fore frica!
Cuiulu totu iese d'in sacu!

„Alföld“ éta 'n facie-ti spune,
— Si tu totusi nu rosiesci? —
Cà 'n „Reforma“ ce se pune,
Numai tu poti s'o ghicesci.

Cas'a tiei — cumu bagu-séma —
Cu „umoru *)“ o desfatedi,
— Nu-ti mai pésa de programa —
Cas'a ríde — precumu vedi. . . . —

Da! cà-ci diet'a ríde bine
Dup' atâte lucruri seci:
Cà chiaru tie revn'a-ti vine,
Cu comedii sà-i petreci.

Ai merite. . . sute-o mii, —
— Cine ti le-ar denegá?!
Public'a notarasia,
Dómne! bine ti-ar síedè!!

„Vegyesajku egylet“ vine,
Ca si celu d'in *Sebesu* chiaru,
Sà te faca si pre tine. . . .
Ghici ce?! . . . Unguru titulariu!!

Si sà aibe si coróna. . . .
Faptele-ti de Erostratu:
Contr'a nóstra de patróna,
Chiaru „Reform'a“ o-ai luat!

Par' cà „Pesti Napló“ fuse,
Si „Reform'a“ cea de adi.
Ce *Rontsi'a* ta ni-o pusa
Ablegatu dupa grumadi! —

„Reform“ cu „Federatiunea“
Cu „Pesti napló“ cu totu
Vinu, ni mangaié natiunea:
Cà-i dicti rolulu de — *elotu!*

Ér' „Famili'a“ fudula,
Te maresce mii de ori.
Bine! Fia si o *nulla*
Pr'ntre-atàti'a meteori! —

Inca un'a! Tu schiopi draga?!
— Domnedieu te-a insemnatu. —
Ca sà scie lumea 'ntréga,
Cà 'n politica-ai schiopat!!!

Sarkantyufi de Püspökladány.

Inaltiatulu imperatu si rege la Aradu.

Inaltiatului si pré bunului nostru imperatu, parându-i a-dese, cà aude vaiete si tenguiri *nedusite*, — nedusite dicu, cà-ci precum se scie, curtile imperatesci sunt multu indepartate, si astu-feliu, *mai alesu in dílele nóstre, nu pré potu strabate pana a-colo plansorile si dreptele rogaminte a multor'a d'ntre cre-dintiosii supusi*; — si deci ingritu, ma chiaru indoindu-se despre adeverulu celoru ce i spunu si cu

ce-lu imbéta totu mereu curtenii si svatutoirii sei — precum ati potutu ceti, ori audí, — s'a hotaritu a plecá si a amblá singuru cu capulu pr'in tíera, ca sà védia si sà audia In. Sa, cumu si càtu sunt de multiumiti supusii sei s. c. l.

Astu-feliu s'a induratu a se abate si pela noi la Aradu.

Credu, cà voue, iubiti cetitori si iubite cetitórie v'ar placé sà sciti, cumu s'a priimitu Marele óspe.

Ei bine, déca numai ast'a vi dorinti'a, éta-me aci-su eu, fidelulu vostru reportoru. Sà luamu deci a minte.

D'in capulu locului am sà vi spunu, cà paradí'a incepù inca eri, continua adi si va finí dóra mane, poi-mane.

Vi poteti inchipuí déra, cà ce pregatiri se faceau in tóte partile inca 'nainte cu câte-va díle, ma si septemani. Inca numai de dóue ori sà mai vina. Inaltiatulu Imperatu la noi, si a-poi vomu avè celu pucínu dóue trei strade, ca lumea, si se va cunósce, unde ni se ducu grosítiele cele multe, ce le dàmú ca portia, spre a face unu frumosu orasiu — ungurescu.

Domnii, adeca tisturile, inca se sufulcara bar-batesce. Asiè spre pilda se dete porunca mare, cà pre candu va vení Inaltiatulu Imperatu toti sà fia voiosi, si cà pe tóte acoperisiele de case sà falfaie stéguri numai si numai unguresci, pare cà Inaltiatulu Imperatu, a fostu, este si va fi numai a unguiloru, pare cà comitatulu este numai, ba chiaru curatu unguesu; dér' mai alesu, pentru cà asiè poruncesce ministrulu ungurescu si asiè pre-tinde constitutiunismulu ungurescu si egal'a indreptatire unguresca!

De alt'a parte fispanulu si vic'-ispanulu a datu aspre porunci, ca pe di'a de eri si adi tóte reuniunile svabiloru, d'in cele vr'o câte-va sate de pr'in giurulu Aradului, sà se presinte in uniform'a lorú *cea nóua*, adeca in costumele cele constitutional, fiindu-cà portulu lorú strabunu, (cu fracu si palarii de cele nemiesci si ce mai sciu eu ce,) de zelulu celu mare svabescu l'au lapedatu de vr'o càti-va ani. Svabii acesti'a a-poi avura misiunea de a representá popóratinea comitatului. Ba mintiescu, au mai fostu si vre-o cincii romani d'in comun'a Maci'a, sub dóue stéguri unguresci, ca sà védia I. Imperatu, cà càtu sunt romanii de prepaditi.

Eri pe la 5 césuri, uliti'a cea lunga, de la casile varmegiei, pana la stati'a cesaro-regésca, erá tóta impodobita cu stéguri unguresci, ér' ferestile pline cu jidovi. Cam asiè erau si cele-l-alte ulitie mai mari.

Dér' intre tóte stégurile unguresci, neci unulu nu erá asiè de faintosiu, ca celu de la noulu vladica romanescu *R o m a n u l!* si celu dela noulu romanu si deputatu dietale B. Vedi bine pentru-cà Dni'a-loru manca pita unguresca.

Multimea asceptatoriloru erá d'in nadragári, ca si candu I. S. ar fi venitu numai pentru ei.....

*) jó hangulat.

Mai interesantă eră inse poliția arangiată! Căți diurnisti, scrietori și haiduci de la tisturii, totu erau cu cocărdi ung. și facetoriu de ordine, svercolindu și sfirticându-se candu în drépt'a candu în stang'a.

De odata s'auđu zuruire de trasure. Durururu! Sî Inaltiatulu Imperatu trece pe de 'nainte năstra, fore ca să-lu fi potutu vede.

Dupa caruti'a I. S. urmara a-poi alte multe hinteie, tôte pline cu catane betrane, totu cu nadragi rosii. Unii tieneau, că acei'a ar fi generali, eu inse sciu de a buna sēma, că voru fi fostu honvedi, pentru-că erau pré frumosi imbracati. — A-poi nu-mai honvedii potu fi astu-feliu.

* * *

Abiē trecu caruti'a imperatēscă, multimea și bui spre casile varmegiei.

Atunci să fi vedutu svīrcoliturile arangerilor.

Inaltiatulu Imperatu a-poi se coborī d'în caruti'a și intră în casile varmegiei, unde Lu-acceptau și Lu-priimira vr'o căti-va magnati (ung. firesce,) căti-va vladici și alti domni. —

Eu inca, ca unulu, care nu pōte lipsi de nicairi, me virii pr'între catane și me indesai hēptu în sal'a de priimire.

* * *

Asiediandu-me într'unu coltiu alu salei, bagai man'a în manec'a siubii și scosei ochilarii, ca să vediu mai bine, cine intra la Inaltiatulu Imperatu. Sî éta că intra cei ce acceptau să capete intrare; diarii și vr'o căti-va romani, a nume: la o parte pe Pr. S. S. *Draguti'a*, ca reprezentantele base-recei romane gr. or. *Mironu Calugarulu*, ca aspirantu de metro. s. a.; ér' de alt'a parte căti-va santi parinti gr. c. firesce la spatele clerului papistasiescu, ca cōd'a popistasiloru.

Pe candu mi hareniam ochii a-supra loru, auđu nescē sioptituri. Dau urechia. . . . Ascultu. . . . adeca unu nemernicu, aretandu spre ai nosti, sioptiă vecinului seu aceste:

— Precum vedu, acesti'a totu ar dori să fia căte-unu vladicutiu, ori metropolitu. . . .

Dér' de odata se deschide us'a și se dă de scire, că I. Imperatu e gat'a să primēscă deputatiunile.

Ocositu-m'am eu a-poi destulu, că óre cumu să me indesu și eu în laintru, ca să auđu, că ce se ispravesce a-colo, dér' àà. . . . nu s'a potutu.

* * *

O deputatiune mergea, alt'a esia, și eu inca totu pe afore. Odata vediu, că ese unu servitoriu de-a I. Imperatu.

Me ducu la élú și lu-intrebu să-mi spuna, că óre d'între cei multi pus'a cine-va vorba și pentru bietulu și necasitulu de romanu.

Nēmtiulu meu inse nu me pré mangaiă, celu pucinu d'în cele ce mi hondranî nemtiesce, nu potui află nemicu, d'în ce să potu deduce, că Dieu I. Imperatu mai aude ceva și despre credintiosii sei romani, a caroru stramosi totu de un'a se sacrificara pentru tron.

Dér' pe semne asie ni dat'a nōa, să n'avemu cine să ni spuna dorerile; ér' Inaltiatului Imperatu, ca

totu de un'a să fia astu-feliu informatu despre noi.

Luptandu-me cu astu-feliu de cugete, de odata auđu numai anunciandu-se, că veni rondulu pe romani.

Acum totu atăt'a — gandi în mine — voiu intră și eu, chiaru déca m'orú și scōte afore — și cu aceste me alipii și eu de ai nosti de sub conducerea Pr. S. S. *Draguti'a*.

Intrandu romanii, faci'a inaltiatului Imperatu se facu senina și voiōsa. Ah! eu nu mai poteam de bucuria!

Cumu intrarāmu, conducetoriulu nostru Pr. S. S. *Draguti'a* scōsa d'în fiefereanda o bucatica de hartia și voiă să cetēscă de acolo, dér' nu potea, că eră cam intunerecu în partea acea, deci Pr. S. Sa se trase catra ferēsta, dér' cetirea neci aicea nu voiă să mérga de locu. Betranulu pastoriu a-poi incepu a tusi și a ceti căte unu cuventu neintiesu.

Totu reciramu, ma dōra și I. Imperatu. Nu sciamu ce să insemne acēt'a. Adeca bietulu archiereu românú — de și a fostu facutu atentu 'nainte de catra unulu, care inca eră să faca parte d'în deputatiune, — se siliă a tiene vorbirea ungresce, care limba Pr. S. sa nu-o scie de felu.

Dupa o trema de dōue minute vorbirea de căte-va cuvinte se macinā cu multa truda, și animele nōstre se usiurara ca de o pétra de mōra.

Bunulu, pré luminatulu și Inaltiatulu nostru Imperatu, bagandu de sēma greutatea cu care se luptă oratorele, se apropiă de noi dicendu:

— Mi pare bine, și apretiuescu multu alipirea brăviloru mei romani! s. c. l. . . A-poi și mai amicalu:

— A! dlu episcopu! Déca ne cunōscemu; s. c. l.

E de insemnatu, că I. Imperatu, dupa ce reprezentantele baserecei nationale romane, nu a cutediatu a se folosi neci de limb'a I. S., neci de limb'a sa nationala, ci se trudiă cu un'a a trei'a, în care nu se scia bine esprime, — infră conversarea în limb'a sa.

Observandu eu o asiē mare pacalitura, o luai pe petioru, bine-cuventandu pre I. Imperatu, că fu atātu de bunu cu ai nosti. D'în acēt'a casualitate potu vedē și invetiă mai marii nostri, cătu de multu trebue să se respectedie limb'a nationala!

Se n'tielege, că sér'a pana nōptea tarditu a fostu luminatiune splendida, musica și voia buna în tôte partile. Dér' tôte avura colóre numai ungresca.

În teatrulu nationalu (ungurescu firesce) orasiēnescu, facutu și d'în bani romanesci, — de unde piesele romanesci și prestē totu cele neunguresci, se anatemisara pentru totu de un'a, chiaru pr'în cinstitul tanaciu orasiēnescu, — se represintă o piesa ungresca.

Inaltiatulu Imperatu inca a tostu de facie, dér' pucinu.

* * *

Asta-di (marti) I. Imperatu s'a scolatu dēsu de deminētia și esī spre a vedē armat'a. —

Despre cele-falte în numerulu viitoriu.

Colți de Dinti.

Tóte diarele domniloru de la potere bucina d'in respoteri și cu multa bucuria, că espeditiunea nordu-polara ostr-ungurésca, dupa multa truda a descoperitu unu pamentu nou in lumea cea de ghiacie de la nordu.

Audindu acést'a Mari'a Sa Dlu C. Tisa, s'a resolutu, ca in sesiunea venitoria a dietei ung. să propuna ca: „acestu pamentu să se numésca *Siberi'a ungurésca*, și ca acel'a in venitoriu să servésca de Vatiulu celoru suspicionati ca daco-romani.“

E multu probabilu, că Mari'a Sa dlu Tis'a va isbuti și cu acestu planu.

Proprietariu, editoriu și redactoru respundietoriu **Mircea B. Stanescu.**

PUBLICATIUNI SERIOSE.**Procesulu de pressa contr'a lui Gur'a Satului.**

(Urmare.)

Dér' sinodulu nostru generalu, — cu tóte că, conformu celoru de mai susu, a absolvatu pre preotulu Franciscu Koós, totust cu parere de reu a observatu și acea, că numitulu preotu Franciscu Koós nu va poté remané pe venitoriu in pace și spre folosu credintiosiloru in bas. de la Bucuresci, și că chiaru și numitulu preotu doresce și cere absolvirea sa și dreptulu de a rentórce in Transilvani'a — priimesce abdícerea de la postulu de preotu de Bucuresci a lui Franciscu Koós, dandu-i dreptu de a poté concurge pentru ori-care parochia a bas. nóstre deveninda in vacantia.

Estrasu d'in protocolulu sinodului bas. ev. ref. tienutu in S. Cristuru, la 12 Juniu 1869. Edata pr'in Carolu Elekes m. pr. not. com.

Pr. 7 Sept. 1874.

Nr. 4
pr. de pr.

Onorabilului Tribunalu regescu ca judecatoria in cause de pressa in

Aradu.*Grabnic'a rogare
a lui**Franciscu Hosu Longinu locuitoriu in Aradu
contr'a lui*

*Franciscu Koós directoru la preparand'i'a de statu d'in Sighetulu-marmatiei,
relativu la procesulu de pressa,
pentru defigerea unui nou terminu de pertractare.*

Onorabile Tribunalu regescu ca judecatoria in cause de pressa!

Conformu atestatului medicalu alaturatu aici sub A. /.

De óra-ce astu-feliu nu así poté corespunde decisului on. Tribunalu ad ^{Nr. 3.} pr. de pr. a. c. și a face preparativele necesarie pe 19 Sept. a. c. prefapta pentru pertractarea procesului de pressa intentatu de Franciscu Koós directoru la preparand'i'a de statu d'in Sighetulu-marmatiei contra mea, me rogu pentru defigerea unui nou terminu pentru pertractare.

Cu totu respectulu,

Franciscu Hosu Longinu, m. p.
locuitoriu in Aradu.*Anesulu de sub A. /.**Atestatu medicalu.*

Cum-că Dlu Franciscu Hosszu de patru díle are friguri pr'in acést'a se atestédia.

Dev'a, % 1874.

Dr. Balog, m. p.
proto-med.Nr. 4.
pr. de pr. 1874.*Decisu:*

In urmarea morbului constatatu pr'in atestatu medicalu a incusatului Franciscu Hosszu Longinu, pertractarea defipta pe 19 Sept. a. c. se amena și noulu terminu se defige pe dí'a de 26 Sept. a. c. la 9 óre n. a.

Despre ce Franciscu Koós directoru la preparand'i'a de statu d'in Sighetulu-marmatiei, ca incusatoriu, cu dosariulu de pe esemplariulu alu duoile, ér' incusatulu cu dosariulu de pre rubru se incunoscintiédia, esemplariulu primu alaturandu-se la acte.

Aradu 8 Septemvre, 1874.

Alesandru Nagy m. p.

presed. la curtea de jurati.

On. domnu Franciscu Hosszu Longinu in

Aradu.

Pr. 15 Septemvre 1874

Nr. 5.
pr. de pr.

Onorabilului Tribunalu, regescu ca judecatoria in cause de pressa, in

Aradu.*Grabnic'a rogare
a lui**Franciscu Koós directoru la preparand'i'a de la Sighetulu-marmatiei**in procesulu de pressa
contr'a lui**Franciscu Hosszu Longinu**pentru amanarea pertractării defipte pe 26 Sept. a. c.**In 2 esemplarie și 1 rubru.*

Presentata pr'in

Vilhelmu Kricsfalusy m. p.

avocatu.

Onorabilu Tribunalu regescu!

In urmarea decisului de amanare ad ^{Nr. 4.} pr. de pr. 1874, relativu la procesulu intentatu de mine contr'a dlui Franciscu Hosszu Longinu, sum constrinsu a me rogá, ca să binevoiti a amená pertractarea defipta pe 26 Sept. a. c. celu pucínu pana la 10 Octomvre, pentru-că conformu publicatului d'in „Buda-pesti Közlöny“ lun'a lui Juliu, esamenele de priimire la preparand'i'a de Statu d'in Sighetulu-marmatiei incepu chiaru la 26 Sept. de la cari eu, fore vatemarea detorintiei mele oficióse, nu así poté lipsi, și astu-feliu nu m'ası poté presentá la pertractarea defipta pe 26 Sept.

Cu totu respectulu,

Franciscu Koós,directoru la preparand'i'a de statu
d'in Sighetulu-marmatiei.Nr. 5.
pr. de pr. 1874.*Decisu:*

Recurentele documentandu, că esamenele de priimire la preparand'i'a de statu d'in Sighetulu-marmatiei incepu la 26 Septemvre a. c., de la cari, dsa ca directore, fore de daune enorme, nu s'ar poté lipsi, — pertractarea defipta pe 26 Sept., se amena pe 24 Octomvre a. c. 9 óre n. a.

Despre ce acusatulu Franciscu Hoszu Longinu cu dosariulu de pe esemp. alu 2; ér' recurentele cu dosariulu de pre rubru pr'in epis. cátra oficiulu capitanelului orasienescu se incunoscintiédia; esemplariulu primu alaturandu-se la acte.

Datu in Aradu d'in sfedintia Tribunalului ca judecatoria in cause de pressa de la 15 Sept. 1874.

Alesandru Nagy m. p.

presed. la curtea de jurati.

Dlui Franciscu Hosszu Longinu in

Aradu.

(La tempulu seu va urmá.)